

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.958

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 12. januarja 1928.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 5.

Stanko Florjančič:

Komercijalizacija državnih železnic.

Na podlagi pooblastila novega finančnega zakona je pozval minister saobračaja začetkom decembra 1927 konferenco v svrhu »komercijalizacije« državnih železnic.

Dvomim, da je izraz »komercijalizacija« pogodil to, kar so vodilni faktorji ministrstva saobračaja v najboljši volji za zboljšanje razmer železi. Obstoji namreč neko protislovje med »komercijalizacijo« in »državnih« železnic, ker je to v pravem pomenu besede nemogoče. »Komercijalizacija« pomeni namreč, da se država pri svojem podjetju popolnoma odreče svojemu stališču kakor država, in da se podvrže v vsem trgovskemu zakonodavstvu, trgovskim običajem in trgovski praksi ter trgovskim metodam.

Pri tem ne smemo pozabiti, da je podjetje državnih železnic neko monopolno podjetje, ki ne služi samo pridobitnim svrham, ampak tudi javnim interesom, narodnemu gospodarstvu in pa obrani zemlje. Ravno iz teh razlogov je zmagalo stališče, da železnice ne smejo biti v privatnih rokah, nego v državnih, kar izključuje pravo »komercijalizacije«.

Faktorji, kateri so postavili ta izraz in katerim moramo ponovno priznati najboljšo voljo, so hoteli s tem samo reči, da se mora iti državno podjetje s svojim neokretnim birokratskim aparatom učiti h komercijelnim privatnim podjetjem, v kolikor to državna prometna politika sploh dopušča; hoteli so, da se državne železnice posebno v svoji organizaciji modernizirajo, reformirajo, reorganizirajo, v kolikor to sploh gre in v kolikor je to v skladu s principom, da železnice iz gornjih razlogov ostanejo državna domena, na katerem principu — vsaj za internacionalne, glavne in važnejše sekundarne linije — nikdo ne sme rušiti.

Kateri pa so glavni dobri nauki »komercijelne« prakse?

Predvsem princip racionalnosti, t. j., da se doseže z najmanjšim stroškom največji uspeh. Na to se pri državnih železnicah čisto iz višjih razlogov ne sme in ne more gledati, posebno ne pri trasiranju novih prog. — Pač pa se ta princip lahko strogo izvede pri upravljanju obstoječih linij. Tu je treba upeljati »znanstveno organizacijo dela«, ki vpoštevava »psihotehnične metode« pri izbiranju in zaposlevanju osebja po njih sposobnostih; treba je vpeljati moderno knjigovodstvo, ker stara kameralistika za taka podjetja že celo ne velja; treba postaviti dobro in sigurno kontrolo, ki pričinja z odgovornostjo vseh organov, vsakega za svoje delo in za svoj podpis — točno ime in priimek podpisnika mora biti pri podpisu ali s pisalnim strojem ali s štampiljko, ker nečistljiv paraf zakriva odgovornost podpisnika —; treba spraviti centralizacijo uprave, ki je iz važnih vzrokov v nekih pogledih potrebna, v sklad z najširšo avtonomijo oblastnih direktij in dalje vseh nižjih oddelkov, ki pa naj odgovarjajo za vse svoje akcije, napravljene v njih delokrogu, ne samo moralno, ampak tudi materialno, z degradacijo, odpuščanjem, z odškodnino. Oseboju pa je treba zagotoviti primerno eksistenco, in to ne samo z ozirom na socialne razloge, temveč tudi iz razlogov var-

nosti prometa in pa da se izključi štrajke in vsako pasivno rezistenco, tudi latentno. — Posebne uspehe, pazljivost in zvestoba, pa je treba še posebej nagraditi, ne samo s pohvalami, temveč tudi materialno z izvanrednim napredovanjem, s participacijo na čistem dobičku, tantijemami in slično, kar agilnost osebja poveča v neverjetni meri. Tako osebje podvoji svojo delavnost in pozornost, ker mu ni »vse eno«, kako podjetje državnih železnic uspeva, ker se zaveda, da bo od boljšega uspeha tudi ono kaj imelo; interes je pač najboljši pospeševalec produkcije. Zdrava iniciativa se honorira, in med izbranim zadovoljnim osebjem nastane organska, harmonična kooperacija, pri kateri so vsi za enega in eden za vse. »Svaka je organizacija dobra, ako je personal dobar«. Sposobnim ljudem prosto pot! To je čudovita parola, ki je Zjedinjene države ameriške napravila tako velike in močne.

Za »komercijalizacijo« v mojem smislu pri nas žal niti nimamo še primerov v lastni industriji. Pač pa jih najdemo n. pr. v Ameriki in to ravno pri železnicah. Tam imamo vzgled, kaj premore pravilna organizacija: osebje je n. pr. mnogokrat boljše plačano od našega in v vsakem oziru zavarovano, pa je režija vseeno — relativno — mnogo manjša nego pri nas, in linije so visoko rentabilne.

Pri nas ne smemo pozabiti, da še nimamo organske državne prometne mreže, enotne in sistematično zasnovane, ker obstojimo pač iz mnogih sistemov, ki so prej pripadali raznim državam. Tu je tudi eden glavnih razlogov, da so naše proge po večini še nerentabilne. — Dalje imamo vse polno pasivnih prog, ki pa se morajo vzdrževati iz višjih razlogov. — Na nerentabilnost vpliva pa še posebno, da smo agrarna in primitivna država, precej redko naseljena, da nimamo še urejene cestne mreže in da tudi naše vodne poti po rekah, kanalih in na morju še niso pravilno in dovoljno izkoriščene.

V koliko bi bilo potrebno menjati »zakon o činovnicima«, »zakon o državnem računovodstvu« in pa razne pravilnike, da bi se železnice »komercijalizirale«, to je naloga posebne komisije, ki obvlada to in ono, in ki mora sestaviti nekaj praktičnega, da se zlo zmanjša, a ne še poveča, da se aparat poenostavi, a ne komplificira, da ostanejo železnice sicer še nadalje državne, ali upravljane po veliki komercijelni praksi modernih veleobratov.

Promet, katerega so železnice samo en del, se mora urediti tako, da bo odgovarjal državnim in narodnogospodarskim potrebam, in to na tak način, da se ga oprosti vseh strankarskih in drugih vplivov in se ga postavi pod geslo: »Dobrobit kraljevine najvišji zakon!«

Pokazal sem pot, po kateri je moč reformirati državne železnice na siguren način in morda doživimo čase, ko bo pri naših železnicah eden ali dva podpisa v svojem delokrogu popolnoma odgovornih organov dotičnega avtonomnega oddelka več veljalo kakor deset ali dvajset nečistljivih parafov neodgovornih »aktenšibarjev«.

Obremenitev gostilničarstva.

Nove oblastne davščine in doklade so posebno težko zadele gostilničarske obrate. Naše gostilničarstvo je že od leta 1923 neprestano izpostavljeno novim davščinam. Najprvo je takсни zakon prinesel celo vrsto državnih davščin, med njimi najobčutnejšo točarinsko takso — potem so prišle občine in sedaj še oblasti z novimi trošarinami, taksami na obisk gostiln in kavarn, taksami na plesne in druge prireditve. Mera je polna in najbolji dokaz tega je, da od leta do leta vedno večje število opušča gostilničarski obrt in polaga obrtno pravico, ker ne more več obstojati.

Situacijo pa so nove oblastne doklade poostrele do skrajnosti. Dasi same na sebi ne bi bile morda pretirane, so one v zvezi z državnimi in občinskimi davščinami postale prehude in ovirajo razvoj in napredek dobrega gostilničarstva.

V naslednjem hočemo navesti samo nekoliko konkretnih primerov. Pivo, ki stane v pivovarni v Mariboru 458 Din za 100 litrov, nosi 184 dinarjev trošarinskih davščin, ki podražujejo pivo za 40%, in sicer: 62 dinarjev državne, 62 dinarjev oblastne in 60 Din občinske trošarine.

Špirit, ki stane v tovarni 7 Din, mora plačati 17 Din državne, 17 Din oblastne in 20 Din občinske trošarine, torej skupno nad 750% od vrednosti blaga.

Vino, ki stane v Dalmaciji ob trgatvi 3 Din, mora plačati v Mariboru 140 Din občinske trošarine, 1 Din doklade za gradbeni fond, 35 par državne trošarine in 50% od tega za oblastno doklado, torej skupno 292 dinarja ali skoro 100% od vrednosti.

NOVA ELEKTRARNA NA ŠAVI.

Naša največja domača papir proizvajajoča industrija Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode so vložile pri srezkem poglavarstvu v Ljubljani predlog, da se jim izda koncesija za gradbo velike vodosilne naprave na Šavi v Medvodah v svrhu popolne izrabe naravnega padca Šave, ki ga sedaj družba samo deloma uporablja. Nova vodosilna naprava je projektirana za uporabni padeč 11½ m in vodno množino od 70 m³ na sekundo. Po projektu se bode postavilo v novi elektrarni, ki bo stala prilično na mestu, koder stoji danes tvornica lesovine v Medvodah, troje turbin, kojih vsaka bi bila pri polni obtežbi v stanu proizvajati po 2875 konjskih sil. Proizvajano električno silo nameravajo Združene papirnice uporabiti za elektrifikacijo pogona v družbinah podjetij v Goričanah in kot pomožno pogonsko moč za družbina podjetja v Vevčah. Seveda bo ostal zadostni presežek za pogon drugih industrijskih podjetij, kakor za popolno elektrifikacijo cele okolice tja do Ljubljane. Gradba se bo pričela takoj čim se koncesija izda. Po naših informacijah se bo vodopravna razprava za to veliko napravo razpisala že v najkrajšem času.

Delavski zaupniki.

Pred par dnevi je ugledni nemški narodni gospodar prof. Hoffmann na svojem predavanju v Ljubljani z vso dobrohotnostjo pripomnil, da naša socialna zakonodaja ni v pravem skladu z ostalim našim položajem, ampak da smo v tem oziru šli že preveč naprej, da niti Nemčija, kljub visoki razvitosti industrije ne napreduje v socialni zakonodaji s tako naglimi koraki, dasi predstavljajo delavci tam izdatno politično moč. Na to se moramo nehoti spomniti tudi sedaj, ko nam je došlo navodilo za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov, katero je minister za socialno politiko pred kratkim predpisal.

Po teh navodilih imajo delavci in nameščenci, zaposleni v podjetjih, ki spadajo pod določila zakona o zaščiti delavcev, to je v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih, v katerih je zaposleno pomožno osebje pravico, da si izberejo svoje zaupnike, ako je v dotičnem podjetju zaposlenih preko deset delavcev. Izbira zaupnikov se izvrši potom volitev le, ako ni dosegljiv v tem oziru med delavci in nameščenci enega in istega podjetja in med delodajalcem odnosno med njihovimi strokovnimi organizacijami kak drug sporazum. Sporazum se smatra za dosežen, ako nanj pristanejo najmanj ⅓ v dotičnem podjetju zaposlenih delavcev in nameščencev. Navodila za volitev pridejo torej praktično do veljave samo, ako se ne doseže kak drug sporazum.

➔ Grosisti, ki iščejo odjemalcev med trgovci na deželi, morajo inserirati v »TRGOVSKEM LISTU!« ➔

Volitve zaupnikov se vrše vsako leto redoma v mesecu januarju, v sezonskih podjetjih in v nanovo otvorenih podjetjih pa ob pričetku obratovanja. Mandat zaupnikov traja eno leto. Njihova funkcijska doba se podaljša za eno leto samo, ako bi se v določenem roku dotično leto ne mogle vršiti volitve in bi ne bil dosegljiv kak sporazum. Tekom leta prestane funkcija delavskega zaupnika: vsled smrti, prostovoljne odpovedi, izstopa iz službe na eni in vsled težke kršitve dolžnosti, odnosno prekoračenja delokroga na drugi strani, ako to predlaga podjetje ali $\frac{2}{3}$ zaposlenih delavcev. Izpraznjeno mesto je popolniti v roku 14 dni.

Število zaupnikov se ravna po številu delavcev, zaposlenih v dotičnem podjetju. Do 20 delavcev voli 1, od 21 do 50 delavcev voli največ tri, od 51 do 100 delavcev največ štiri, od 101 do 150 delavcev največ pet, od 151 do 450 delavcev največ šest zaupnikov in preko 451 delavcev voli za vsakih nadaljnjih 50 delavcev po enega zaupnika več, vendar pa število zaupnikov nikdar ne sme presegati števila 16.

V podjetjih, v katerih je poleg delavcev zaposlenih preko 10 nameščencev, morejo tudi nameščenci izvoliti svoje posebne zaupnike.

Ako obstoji podjetje iz več samostojnih oddelkov, sme vsak oddelk izvoliti posebne zaupnike, vendar pa skupno število teh zaupnikov ne sme biti večje nego število zaupnikov, pripadajočih delavcem celokupnega podjetja.

Volitve zaupnikov se vrše z neposrednim tajnim glasovanjem na podlagi kandidatnih list (proporcionalni volilni sistem). Aktivno pravico imajo vsi ob času volitev v podjetju zaposleni delavci obeh spolov v starosti preko 18 let. Izvoljene smejo biti za delavske zaupnike za volitev upravičene osebe, ki uživajo vse državljanске pravice in so polnoletne, brez ozira na spol, ako so pismene.

Volitve izvede volilni odbor, obstoječ iz toliko oseb, kolikor volijo delavci dotičnega podjetja zaupnikov. Pri prvi volitvi tvorijo volilni odbor najstarejši delavci, pri poznejših volitvah pa zaupniki, katerim je potekla funkcijska doba.

Volilni odbor potrdi inspekcija dela. Ta določi tudi dan volitev in obvesti o tem podjetje, ki ima dolžnost, da izroči volilnemu odboru v določenem roku seznam v podjetju zaposlenih delavcev. Razpis volitev se v dotičnem podjetju javno razgласi, odnosno nabije. Hkratu z razpisom volitev se morajo razgrniti tudi volilni imeniki. Vsak upravičeni volilec ima pravico reklamacije, katero mora volilni odbor rešiti tekom 3 dni.

Kandidatne liste se morajo sestavljati tako, da so upoštevane razne kategorije v podjetju zaposlenih de-

lavcev. Podpiše jo ali krajevna strokovna organizacija ali pa tolikrat po pet delavcev, kolikor je voliti zaupnikov. Ako se vloži samo ena kandidatna lista, se smatrajo na tej listi predlagane osebe za izvoljene, ako se pa ne vloži nobena lista, ki bi ustrezala predpisom, pozove predsednik volilnega odbora volilce, da vložijo novo kandidatno listo. V primeru, da se volilci temu pozivu ne odzovejo ali pa vložijo ponovno kandidatno listo, ki ne ustreza predpisanim zahtevam, se volitve zaupnikov v dotičnem podjetju ne vrše, dokler jih ne zahteva ali krajevna strokovna organizacija delavcev ali pa vsaj desetina v dotičnem podjetju zaposlenih delavcev.

Volitve se vrše v nedeljo. Glasujejo volilci osebno z glasovnicami, ki so za vsako kandidatno listo druge barve. Ako ima podjetje za glasovanje primeren prostor, ga mora postaviti volilnemu odboru na razpolago.

Izid volitev se objavi z razglasom, ki se nabije na različnih krajih podjetja. Pritožbe proti volitvam je vlagati v 8 dneh pri inspekciji dela. Ako ta pritožbe ne reši v nadaljnjih 8 dneh, je smatrati, da je pritožba zavrnjena.

Vse stroške za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov nosi delavska zbornica.

Hkratu z navodili za volitve delavskih zaupnikov je izdal minister za socialno politiko tudi navodila za njihovo poslovanje. Po teh navodilih je dolžnost delavskih zaupnikov med drugim:

1. da skrbе za zaščito gospodarskih, socialnih in kulturnih interesov delavcev, zaposlenih v dotičnem podjetju;

2. da vplivajo na dobre odnose med delavci in delodajalcem;

3. da sodelujejo pri pripravi in sestavi kolektivnih pogodb;

4. da skrbе za čim strožjo izvedbo kolektivnih pogodb od obeh pogodbenih strani;

5. da posredujejo med delavci in delodajalci v sporih, nastalih iz delovnega razmerja, posebno ako se tičejo mezd v tem smislu, da se spori mirno poravnavajo. Ako bi ostala njihova prizadevanja brezuspešna in preti štrajk, morajo zaprositi za posredovanje državna oblastva;

6. da posredujejo pri ugotavljanju akordnih tarifov, povprečnih in minimalnih zaslužkov, kolikor niso urejeni s kolektivnimi pogodbami in da posredujejo pri razdelitvi akordnega dela;

7. da se brigajo za izvajanje odredb zakonodajnih in administrativnih oblasti za zaščito delavcev glede delovnega časa, higijene, življenja in socialnega zavarovanja;

8. da se brigajo za red in disciplino v podjetjih;

9. da podpirajo delavce in delodajalce s svetli pri odpustu delavcev;

10. da po možnosti sodelujejo v upravi raznih delavskih humanitarnih ustanov;

11. da opozarjajo delodajalce na izboljšanja organizacije dela v podjetjih.

Poljske finance in gospodarstvo v letu 1927.

Koncem minulega leta je obhajala desetletnico svoje državne samostalnosti druga največja slovanska država, republika Poljska. V tem deceniju je doživela težke gospodarske pretresljaje, a z veliko energijo in nemornim delom je premagala vse težkoče in si ustvarila trdne gospodarske temelje, kakor posnamemo iz članka dr. Fritz Seiflerja v »Neue Freie Presse« z dne 7. t. m.

Poljske finance in gospodarstvo so stale v tem letu v znamenju dveh pomembnih dogodkov, ki ustvarjajo nove podlage za uspešno dovršitev sanacijskega boja, ki se je vodil 9 let z menjajočim uspehom.

Začetkom oktobra konečno doseženo veliko stabilizacijsko posojilo kot najvidnejši sad uspehov vlade Pilsudskega, ustanavlja trden temelj, ki se more nanj opirati obnovitveni program, predstoječi sporazum z Nemčijo pa uvaja novo ero v trgovinsko politiko. Ugodna konjunktura v premogokopni industriji radi angleškega štrajka v letu 1926 je poživela vse gospodarsko življenje in vzbudila industrijo iz več let trajajoče, skoro že katastrofalne letargije v eri finančnega ministra Grabskega. Nadaljevala pa se je tudi v gospodarskem letu 1927 in je poleg relativno dobre žetve odločilno uplivala na ugoden gospodarski razmah.

Osrednjo točko sanacije tvori brez dvoma 70-milijonsko dolarsko posojilo, ki pomenja najvažnejši mejnik na poti k finančnemu ozdravljenju, kljub temu, da je morala Poljska nuditi v zameno precejšen del državno-finančne suverenosti — zakup vseh carinskih dohodkov in dalekosežne pravice ameriškega finančnega svetvalca, nenavadno visoke obresti (skoro 10%). To posojilo je nudilo osnovo za zakonito stabilizacijo valute ter omogočilo že dalje časa nameravano reorganizacijo Poljske banke potom zvišanja akcijskega kapitala na 150 milijonov zlotih in zmanjšanje obtoka manj vrednega drobiža, ki je dosegel že višino 450 milijonov zlotih, na 280 milijonov. In konečno je posojilo razširilo do tedaj zelo zožen akcijski radius notne banke, ki se je z zlatimi in valutnimi rezervami v znesku 150 milijonov dolarjev razvila v mogočen emisijski zavod, ki more šele sedaj vršiti svojo misijo kot najvažnejši denarni vir zasebnega gospodarstva,

vsaj kolikor se tiče kratkoročnih kreditov.

Finančno političen problem, ki se je sukal sedaj skoro izključno okoli stabilizacije valute in je odločilno vplival na celokupno trgovinsko politiko, je sedaj rešen. Izvedba stabilizacijskega načrta je potom končno veljavne zakonite postavitev nove paritete v razmerju 172 : 100 napram dosednji denarni enoti rešila zloti pred resnimi pretresljaji. Radi dotoka posojil se kritje Poljske banke pomembno jači. Medtem, ko so koncem leta 1926 znašale valutne devize in zlati zakladi 264 milijonov, kar je značilo pri obtoku novčanic v znesku 592.6 milijonov in cirkulaciji drobiža v znesku 428.4 milijonov notno kritje od 26%, so se sredstva za kritje koncem novembra leta 1927 zvišala na 1.16 milijarde zlotih, kar odgovarja 73.32% obtoka novčanic v višini 940 milijonov in takoj zapadlih obveznosti v višini 580 milijonov. Konsolidacija državnih financ, ki je že leta 1926 prvič po večletnem deficitnem gospodarstvu izkazala budžetni suficit v znesku 57 milijonov zlotih, je v letu 1927 zopet napredovala in tako izpolnila najvažnejše predpogoje, ki so jih stavili ameriški denarni magnati. Država, dosedaj »bolni mož«, se je razvila v pomembnega in pri tem previdnega kapitalista ter stopa v novo leto z bogatimi rezervami v višini 450 milijonov napram 125 milijonom v letu 1926.

V trgovinski politiki je označiti kot najvažnejše stremljenje, ustaviti gospodarsko vojno z Nemčijo (lesni dogovor), s čimer bo usmerjen blagovni promet z inozemstvom zopet v normalne struje. Carinski konflikt med dvema gospodarskima organizacijama, ki se tako srečno dopolnjujeta — med industrijsko visoko razvito Nemčijo in agrarno Poljsko, bogato na sirovinah — se je moral sam od sebe zrušiti, kajti zakoni gospodarske geografije so se pokazali močnejši, ko vse umetne bojne odredbe. Kljub carinski vojni pa stoji Nemčija v letu 1927 s 25.3% v uvozu in 31.3% v izvozu daleko na prvem mestu med vsemi državami, ki se nahajajo v trgovinskih odnosih s poljsko republiko. Nikdar pa niso bila tla za gospodarski sporazum z nemškim sosedom, ki je v normalnih časih absorbiral preko 50% celokupnega poljskega eksporta, tako zrela, kakor danes, ko oprošča po ameriškem posojilu zajamčena stabilizacija valute Poljsko od vseh skrbi, ki bi jih mogle povzročiti morebitne posledice naraščajoče pasivnosti trgovinske bilance. Sklenitev pogodbe z Nemčijo bi sicer prvič čas rodila forsiran uvoz strojnih naprav in drugih nadomestil poljske industrije in poljedelstva in tako še zvišala pasivnost trgovinske bilance, ki datira že od aprila meseca. Vendar je naglasiti, da je sedanji uvoz predmetov, ki so namenjeni produktivnim

LISTEK.

Splošni gospodarski položaj v Južni Srbiji.

(Poročilo dr. Vida Djurdjevič-a, sekretarja Trgovsko-industrijske zbornice v Skoplju, na zborovanju Centralne industrijskih korporacij v Beogradu 11. novembra 1927.)

(Nadaljevanje.)

Mlini Južne Srbije se dele na velike, ki reflektirajo na izvoz, in na male, ki delajo poglavitno za lokalno potrebo. Vsled neobstoja trgovske pogodbe z Grčijo in posebnih pogojev za moko, ki jih je uvedla Grčija v svrhu zaščite domačega mlinarstva, niso mogli veliki mlini iz Skoplja in Kumanova v teku zadnjega polletja gotovo ničesar izvoziti v Grčijo. Preskrbovanja naših pasivnih pokrajin se pri današnji železniški tarifi južnosrbski mlini niso mogli udeležiti. Radi tega je njihovo delo bilo omejeno na mletje za lokalno potrebo in za vojaštvo. Pogoji, pod katerimi se mlini pripuščajo k licitacijam za nabavo vojaške moke, omogočajo prevzem dobave samo mlinom, kojih kapaciteta dose-

ga dva vagona dnevno. Z mletjem za vojaštvo je nekoliko zmanjšana nezaposlenost velikih mlinov, ki bi sicer radi nemožnosti izvoza došli v zelo težak položaj. Mali mlini, kojih delokrog je omejen na najbližjo okolico, izkoriščali so le neznaten del svoje kapacitete. Prizadele so vsled predpisa, da se k licitacijam za nabavo vojaške moke pripuščajo samo mlini, kojih minimalna kapaciteta znaša dva vagona dnevno. Pa tudi oni mlini, kojih kapaciteta odgovarja obstoječim predpisom, ki pa nimajo zadostnega obratnega kapitala, se niso mogli udeleževati mnogih licitacij za nabavo moke za vojaštvo, ker se te licitacije razpisujejo za velike dobave in za kratke dobavne roke. Bilo bi v interesu malih mlinov, da se v pogojih, pod katerimi pripuščajo vojno ministrstvo mliniska podjetja k licitacijam za nabavo moke za vojaštvo, ukine predpis glede minimalne produkcijske kapacitete in da se dobave moke za vojaštvo razpisujejo za čim manjše količine, tako da bi se mogla tudi mliniska podjetja z malim obratnim kapitalom udeleževati teh dobav.

Oljarska industrija Južne Srbije se bavi izključno s predelovanjem makovega semena in sezama, dveh specialnih proizvodov našega juga.

Ta industrija proizvaja olje iz makovega semena, sezamovo olje, zlasti za domačo potrebo, kar znači, da je oljarska industrija v Južni Srbiji imela odlične predpogoje za svoj početek in da jih bo še imela za svoj obstanek. Podvzetni in premišljeni Velešani, v kojih rokah se nahaja ta industrija, so vedeli, da je produkcija maka za opium jako nezanesljiva, t. j. da more v enem letu donos makovega semena znašati do 500 vagonov, medtem ko pade v drugem letu na 100—150 vagonov. Zategadelj ne presega kapaciteta njihovih podjetij 350 vagonov semena letno. V tem pogledu so bili previdni, a niso pomislili, da se bo moglo iz Južne Srbije izvoziti brez vsakih ovir gotovo cel donos makovega semena in da jih bo kljub temu, da imajo surovino na licu mesta, cenejšo delovno moč in konzumente, ki so nanje navezani, na njihovih naravnih tržiščih izpodrinila konkurenca inozemskega in danskega olja, to se pravi, da ne bodo mogli nabaviti niti deseti del potrebne surovine in da bo olje iz makovega semena dražje kot inozemsko bombažno olje kljub tolikim transportnim stroškom. Tega niti niso mogli predvideti, ker so imeli trdno vero, da bo država storila vse v ta namen, da se

naša domača industrija pravilno razvije. V tem pogledu so se varali tudi premišljeni Velešani. Povpraševanje za makovim semenom iz inozemstva raste od dne do dne. Neznatna izvozna carina na makovo seme ne tvori nikake zapreke izvozu iz Južne Srbije, ker se pri tem ni šlo za tem, da se osigura zadostna množina surovine domači industriji, temveč je bila uvedena zgolj iz fiskalnih namenov. Pri tem sta nastala dva negativna efekta: 1. producent mora prodati seme po ceni, ki predstavlja razliko med ceno semena na svetovnih tržiščih in carinsko obremenitvijo, 2. domače industrijalce zadene konkurenca inozemskih kupcev makovega semena. S tem je podražena tudi produkcija olja in omogočena konkurenca inozemskih producentov cenejšega olja na tržiščih Južne Srbije.

Iz teh razlogov niso mogle tri moderne tovarne za olje iz makovega semena in okoli petdeset manjših oljarn nabaviti niti deseti del potrebne surovine tekom prejšnjega leta. Letos ni bil donos semena večji od lanskega, a povpraševanje iz inozemstva je bilo še močnejše, tako da so si mogle tovarne za olje osigurati le zelo male količine surovine po prilično visokih cenah. Zbornica je raz-

svrham, v nasprotju z večletnim uvo-
zom čisto konzumtivnega značaja le
razveseljiv pojav.

Viden izraz naraščajočega gospo-
darskega napredka prikazuje porast
produktivskih števil v industriji in
poljedelstvu. Napram letu 1926 je
producirala železna industrija 99%
več sirovega železa, 71-8% jekla in
75-5% več valjčnih izdelkov. Pro-
izvodnja premoga se je kljub prene-
hanju angleške konjunktore mogla
vzdržati na povprečnem mesečnem
nivoju 3 milijonov ton. Istotako je
imela tudi tekstilna industrija izred-
no ugodno produkcijsko in eksportno
konjunkturo. Nadvse ugodna je bila
tudi žetev, ki je mogočno prekosila
uspehe v letu 1926. Naželo se je 14-7
milijonov dvojnih stotov pšenice, 56-9
milijonov rži, 10-3 milijonov ječmena
in 33-9 milijonov ovsa. V ječmenu in
ovsu je s tem predvojni nivo že pre-
koračen. Produkcija špirta stalno na-
rašča in je v zadnji kampanji pripra-
vila 70 milijonov litrov v 1351 obra-
tih. O pojačanju in napredovanju po-
ljedelstva priča tudi vedno naraščajoči
uvoz vsakovrstnih strojev za poljedel-
sko industrijo in uporaba umetnih
gnojil, ki znaša letno že skoro 200.000
ton. Izvoz lesa se je v svoji izvozni
vrednosti v znesku 336 milijonov zla-
tih frankov za prvih 11 mesecev sko-
ro podvojil napram 190 milijonov v
letu 1926.

Tudi temelji trgovine so se bistve-
no izboljšali. Promet v trgovini na
veliko in na malo je radi zboljšanja
kupne moči širokih ljudskih plasti
mogočno narastel in število insolvent-
ne je padlo od 203 v prvi polovici 1926
na 103 v prvi polovici 1927. O končno
veljavnem obračunu z inflacijsko pe-
rijodo priča neprestano likvidiranje
raznih tvorb iz inflacijske dobe; med-
tem ko je v početku leta 1927 obsto-
jalo še 1755 akcijskih družb s skup-
nim kapitalom 1-8 milijarde, je za-
znamovati koncem novembra 1927 sa-
mo še 1038 akcijskih družb, katerih
skupen kapital pa nikakor ne zaosta-
ja za prej navedenim. Notranje
ozdravljenje posameznih industrijskih
panog se izraža v pojačanju kartelne
misli. Poleg že obstoječe premogo-
kopne konvencije in železnega sindi-
kata se je ustanovil v zadnjem času
še nafta-kartel. Sredi novembra se je
osnoval sindikat producentov žveple-
ne kisline, ki so mu sledili trust pro-
ducentov masti, cenovni sindikat ke-
mično farmacevtske industrije, cevni
sindikat itd. Ravno tako je opaziti
koncentracijske tendence v tekstilni
industriji in v poljedelstvu. Znatno
so se izboljšale tudi bančne razmere.
Vloge so narastle od 122 milijonov
koncem leta 1926 na 208 milijonov
koncem septembra 1927. Krediti, ki
so jih nudile zasebne banke, so se
zvišali od 326 milijonov koncem leta
1926 na 465 milijonov v letu 1927.

Poleg navedenih solčnih strani
poljske gospodarske bilance v letu

motrivala stanje, v katero je zašla juž-
nosrbska industrija olja, ter prišla do
zaključka, da ji je mogoče pomagati
edino z uvedbo višje izvozne carine na
makovo seme, carine, koja bi ne bila
fiskalna, temveč zaščitna, t. j. ta carina
mora biti naravnost prohibitivna, ako
se hoče, da ne pogine južnosrbska in-
dustrija olja že v svojem prvem pokre-
tu. Konsument od tega ne bo imel ško-
de, ker se bodo cene za makovo seme
vsled zadostne konkurence v deželi sa-
mi vzdržale na primerni višini, a indu-
strija bi v tem primeru imela zadostno
količino surovine za predelovanje. Edi-
no država bi ob uvedbi visoke carine
ostala brez dohodkov, ki jih je imela od
izvoza makovega semena pri dosedanji
carini. Ta dohodek je bil, kakor vemo,
relativno majhen; z uvedbo visoke iz-
vozne carine na makovo seme bi se sto-
rile velike usluge tako oljarski indu-
striji kakor producentom, državi torej
ne bi bilo težko odreči se temu do-
hodku.

(Konec prihodnjic.)

Razširjajte »Trgovski list«!

1927, pa ne smemo prezreti lahkih
oblasti, ki se trenutno pojavljajo na
gospodarskem firmamentu. Padanje
konjunktore v zadnjih tednih, porast
cenovnega in življenskega indeksa
za približno 33% in povečanje pasiv-
nosti trgovinske bilance za 22 milio-
nov zlatih frankov v mesecu novem-
bru. Vsekakor pa ti sezonski pojavi,
ki so več ali manj izraz občega po-
slabljanja konjunktore v Evropi, ni-
kakor ne morejo resno zatemniti
ugodne letne bilance.

Gospodarski razvoj Kanade.

Gospodarski razvoj novih dežel je od-
visen večinoma od rasti njenega prebi-
valstva. Šele človekova roka in človekov
duh dvigneta bogastvo dežele. Zato bo-
mo priobčili najprvo seznam kanadske-
ga prebivalstva v raznih letih štetja:

1871 :	3,689.257
1881 :	4,324.810
1891 :	4,833.239
1901 :	5,371.315
1911 :	7,206.643
1921 :	8,788.483
1927 :	9,519.520

Od leta 1871 do leta 1901 je naraslo
prebivalstvo za ca poldrugi milijon, od
leta 1901 do letos za ca. 4,150.000. Tudi
relativno je bil prirastek v zadnjih ca
30. letih dosti večji kot v prvem tride-
setletju, bil je še enkrat tako velik. Pri
vsem tem pa pride tudi sedaj komaj 1
prebivalec na 1 km² (v Sloveniji 66, v
Jugoslaviji ca 50). Glede prebivalstva je
vladal najprvo vzhod; Montreal, Quebec
in Toronto so bila tedaj velika kanad-
ska mesta. Tudi danes še je Montreal
največje kanadsko trgovsko mesto. Od-
kar je pa proti koncu preteklega sto-
letja združila Canadian Pacific Railway
(železnica) pokrajine ob Atlantskem in
ob Pacifiškem oceanu, se je prebivalstvo
premaknilo zmeraj bolj proti zahodu.
Od tedaj naprej datira tudi veliko ka-
nadsko doseljevanje. Pred letom 1903 ni
znašalo niti 30.000, nato je šlo pa hitro
naprej. Vojska je doseljevanje močno
ustavila, a od leta 1921 dalje gre zopet
močno kvišku in je doseglo lani pred-
vojne številke.

Z roko v roki z rastočim številom pre-
bivalstva je šel gospodarski razvoj. Do
vojske je bil razvoj stalen in hiter. Voj-
ska je prinesla Kanadi tipično dobro
konjunkturo za žito in orožje. Tedaj je
Kanada svojo industrijo močno razpred-
la. Neposredno po vojski je bila ko-
njunktura še prav posebno ugodna; ve-
liko povpraševanje na živilih revne Ev-
rope je trajalo do leta 1921. Nato se je
pa optimizem glede izstradane Srednje
Evrope maščeval. Visoka konjunktura
se je naenkrat preokrenila in se je
umaknila težki prodajni krizi, ki je tra-
jala tri leta, računši od leta 1921 dalje.
Od tedaj se vrši noter do danes ozdra-
vitveni proces, ki ga moremo v letu
1926/27 smatrati že kot obnovitev prej-
šnjega razmaha. Zlasti letošnje leto je
bilo za Kanado vsled njenega velikega
pridelka izredno dobro.

Ta razvoj se javlja prav jasno tudi v
veletržnih cenah. Če vzamemo za leto
1913 temeljno številko 100, so bile po-
vprečne cene v veletrgovini te-le: Leta
1896 76'0; 1. 1912 99'5 ta dvig se je na-
daljeval, je prišel leta 1916 na 120, leta
1917 na 180 in je dosegel višek v maju
1920 z indekso številko 256'7; nato je
sledil rapidni padec na 150'6 v decem-
bru 1921; v treh letih 1922 do 1924 so
ostale cene precej stabilne, so se pa dvi-
gnile na 160'3 v letu 1925. Leta 1926 je
šla krivulja cen nekoliko navzdol, delo-
ma vsled povrnitve raznih dežel k zlati
valuti, deloma vsled nižjih cen za razna
krmlila in za razne surovine.

Leta 1921 so prvič v zgodovini Kana-
de poskusili s kolikor mogoče skrbnim
raziskovanjem določiti višino kanadske-
ga narodnega premoženja. Šlo je pri-
tem za resnično obstoječe, prebivalstvu
efektivno v dobro prihajajoče vrednote.
Tako so naračunali 22 milijard dolarjev.
Od te ogromne svote pride okoli 8 mili-
jard na poljedelstvo, skoraj 6 milijard na
mesta, ca 2 milijardi na železnice itd.
Na vsakega prebivalca je prišlo okoli
2500 dolarjev ali ca 140.000 dinarjev pre-
moženja. V sledečem podamo seznam
posameznih vrst po cenvi leta 1921, v
močno zaokroženih številkah: farmske
vrednote (zemlja, poslopja, orodje, stro-

ji, živeči inventar) 6587 milijonov; polje-
delski proizvod v posesti farmerjev in
trgovcev 1396 milijonov; rudniki (inve-
stirani kapital) 560 milijonov; gozdi (ce-
njena vrednost dostopnih surovin, nalo-
ženi les in investirani kapital) 1198 mi-
lijonov; ribištvo (v ladjah in drugih na-
pravah investirani kapital) 26 milijonov;
električne centralne ščacije (investirani
kapital) 240 milijonov; industrija (stroji
in orodje, material v zalogi in v fabri-
kaciji) 1973 milijonov; železnice (inve-
sticije v tirih in napravah) 2159 milio-
nov; električne železnice za konstrukci-
nov; električne železnice (tiri in napra-
ve) 187 milijonov; prekopi (izdani denar
za konstrukcije do meseca marca
1922) 141 milijonov dolarjev; telefon-
ske naprave 159 milijonov; mestne
vrednote 5752 milijonov; brodogje 100
milijonov; importirano blago na zalogi
374 milijonov; gospodarska in gospo-
dinjska oprema, avtomobili itd. 1144 mi-
lijonov; vrednote vlad 202 milijona;
skupaj 22.195.302.000 dolarjev.

(Dalje prihodnjic.)

OBLASTNE DOKLADE NA ALKOHOL.

Kakor nam poročajo iz gospodarskih
krogov, se bo višina oblastnih doklad
na špirit in žganje določila pri ministru
financ v Beogradu po 20. t. m.

Društvene prireditve.

TRGOVSKI PLES.

Tradicionalni Trgovski ples, ki ga
prireja Trgovsko društvo »Merkur«
za Slovenijo v Ljubljani, se vrši pri-
hodnjo soboto, dne 14. januarja 1928
ob 1/29. uri zvečer v veliki dvorani
hotela »Union«. Hoteč zadovoljiti vse-
stranske želje, je prireditveni odsek
razposlal veliko število vabil in se
je potrudil držati se kolikor mogoče
popolne in obsežne liste vablencev.
Ob najboljši volji pa je danes ob po-
manjkanju dobrega in zanesljivega
adresarja skoro izključeno, da ne bi
bil ta in oni prezrt, seveda brez sla-
bega namena, kajti prireditelji imajo
interes zadovoljiti občinstvo v vsa-
kem pogledu. Kdor ne bi dobil va-
bila, prosimo, da javi svoj naslov
društveni pisarni v Ljubljani, Gradi-
šče 17/I. Pri pisanju vabil se je zgo-
dila, kakor čujemo, pri nekaterih na-
slovih neljuba napaka v ekspediciji,
pa prosi prireditveni odsek, da pri-
zadeti oprostite neljubo pogreško. Kdor
je vabljen na svoje ime, pa ima so-
progo ali rodbino, naj blagovolji vzeti
vabilo zase in za rodbino, odnosno
zase in za soprogo. Zanimanje za to
prireditev je jako veliko in je raču-
nati z obilno udeležbo te priljub-
ljene vsakoletne prireditve.

* * *

Trgovski ples v Mariboru. Kakor zna-
no, je ples trgovskega gremija vsakokrat
prvovrstna reprezentančna prireditev v
Mariboru. Vrši se po enoletnem pre-
sledku dne 21. januarja v dvorani pivo-
varne »Union« in so priprave v polnem
teku. Vabila se že razpošiljajo in ker je
vstop dovoljen samo vabljenim, se pro-
sijo vsi oni, ki bi se mogoče prezrli in
se želeli naše prireditve udeležiti, da
jih zahtevajo od trgovskega gremija
(telefon 71). — Gremij upa, da bo tudi
letošnji trgovski ples privabil na svojo
prireditev vso mariborsko elitno družbo,
kakor tudi prijatelje in znance iz oko-
lice.

Iz naših organizacij.

Uradni dan srezkega gremija trgo-
vcev v Celju za člane v sodnem okraju
Rogatec se vrši v ponedeljek, dne 16.
januarja t. l. in sicer od 1/210. ure do
13. v Rogatcu v restavraciji hotela Sporn
in od 14. do 17. ure v Rogaški Slatini v
občinski posvetovalnici.

Na tem uradnem dnevu namerava
tajnik gremija članom predavati o po-
sebnem sistemu administrativne organi-
zacije v obratu malega trgovca, kar
mora vsakega zanimati, če ima le-
kolikaj interesa, da si olajša posle v trgo-
vinji. Radi tega se člani iz omenjenega
sodnega okraja v njih lastnem interesu
vabijo, da se postavljene institucije v
čimizdatnejši meri poslužujejo.

Naeelstvo.

Kožni sejem v Ljubljani.

se vrši dne 23. t. m. ves dan na pro-
storu velesejma. Dopoldne je kupovanje
in prodaja na drobno ter ogled partij,
ki pridejo popoldne na dražbo. Zače-
tek dražbe ob 15. uri.

Težko je bilo lovem delati preje, ko
so vsled nezadostnega smisla za organi-
zacijo prodajali, razkropljeni po vsej
državi, svoj pridelek — kože — za ce-
no, ki jim je bila diktirana od drugih
in ko so jih izrabljali razni prekupci,
dobro zavedajoč se svoje premoči na-
pram poedincem. Težko bi bilo posa-
meznim lovem tudi še danes, ko je
kupna moč konzumenta tako padla. Ali
blaga sploh ne bi oddali, ali pa za ne-
primerno ceno — v svojo izgubo. Re-
šitev vsem je edino v kožnem sejmu.
Lovci, vsi pošljite svoje blago na to or-
ganizirano prodajo, na kožni sejem v
Ljubljani. Nihče naj ne cepi vrst, zave-
dajte se, da imate Vi sami v rokah ključ
do vrat, ki vodijo v boljši obstoj. Vsa
navodila na zahtevo brezplačno z obrat-
no pošto od urada Ljubljanskega vele-
sejma, oddelek »Divja koža«.

Industrija.

INDUSTRIJALIZACIJA PALESTINE.

V Palestini, na svetopisemskih me-
stih, napreduje moderna industrijaliza-
cija z naglimi koraki. Kjer so ležale pu-
ščave, kjer so se vzdigovali goli hribi,
kjer je vladala sanjava samota tisoč-
letij, nastopa sedaj moderno industrij-
sko življenje Evrope. Jordanska dolina
se elektrificira, tisoč in tisoč delavcev
gradi tovarne in delavske hiše. V Jeri-
hu se gradi električna centrala po ev-
ropskem vzorcu. A tudi z mirom in sa-
moto ob jezeru Tiberias je sedaj konec.
Ob njegovem bregu se je zgradila elek-
trarna in že sedaj delujejo ogromni mo-
torji. Po pokrajini, kjer je pobil Sam-
son z oslovsko čeljustjo Filistejce, vozi
električna železnica. Celotno morje
se je zbudilo iz tisočletnega spanja in
se izroči produktivnemu izkoriščanju.
Ker je bogato z raznovrstnimi solmi, se
je že ustanovila družba, ki bo izkorišča-
la te zaklade. V bližini kraja, kjer sta
ležali Sodoma in Gomora, bodo nastala
velika tovarniška mesta.

Ljubljanska borza.

Tečaj 11. januarja 1928	Povpra- ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13'515	13'545
Curih 100 fr.	1092'90	1095'90
Dunaj 1 šiling	8'0010	8'0310
London 1 funt	278'45	277'25
Newyork 1 dolar	56'67	56'87
Praga 100 kron	168'—	168'80
Trst 100 lir	300'—	302'—

Denarstvo.

Vacuum Oil v Zagrebu. V zagreb-
ških finančnih krogih se govori, da bo
zagrebška podružnica Vacuum Oil Cie
dvignila svojo delniško glavnico od 500
tisoč dinarjev na ca. 60 milijonov di-
narjev, pozneje pa za nadaljnjih 15 mi-
lijonov na 75 milijonov. Nezadostnost
sedanje delniške glavnice nam kaže že
dejstvo, da je izkazala družba v poslov-
nem letu 1925 bilančno vsoto 79,200.000
dinarjev.

Plačilne težkoče japonskih bank. O
36 japonskih bankah, ki so postale v
aprilu insolventne, pravi poročilo ja-
panskega finančnega oddelka, da jih je
do konca leta 1927 samo 12 pričelo zo-
pet z obratovanjem. Le-te so razpolagale
s povprečnim kapitalom 14 milijonov
jenov in so imele obveznosti v višini 57
milijonov jenov. Petnajst drugih bank
s povprečno glavnico 22 milijonov jenov
in z obveznostmi 66 milijonov jenov na
koncu leta 1927 še ni obratovalo. Ostale
banke s povprečnim kapitalom 147 mi-
lijonov jenov in z obveznostmi 511 mili-
jonov jenov, so na potu ureditve. Kakor
vidimo, so te zadnje banke, ki še niso
urejene, najmočnejše in imajo tudi naj-
večje obveznosti. Japonci izredno veliko
žrtvujejo, da bi spravili svoje finance
spet v red.

Zadolženje Nemčije. Statistični državni urad v Berlinu priobčuje zaključke raziskovanja o nemškem dolžniškem in upniškem razmerju do inozemstva. Državni urad pravi, da se more skupno zadolženje Nemčije ugotoviti z zneskom 8'8 do 9'3 milijard mark (brez Dawesovega posojila v znesku 950 milijonov mark). Od te vsote pride 4'1 milijard mark na dolgoročno posojila, 0'1 na kratkoročna, 4'5 do 5 milijard pa na kratkoročne kredite (blagovne itd.). Proti zadolženju stojijo nemške zahteve na inozemstvo v znesku 2'7 do 3 milijard mark, v prvi vrsti blagovni krediti. Obresti nemškega inozemskega zadolženja — brez Dawesovega posojila — ceni državni urad na 480 milijonov mark; temu nasproti znašajo nemške obrestne zahteve samo 75 milijonov mark. Posebno zanimivi so odstavki, ki obravnavajo zadolženje nemške industrije. V preteklih treh reparaacijskih letih se je nemška industrija tako-le zadolžila: 1924/25 v inozemstvu za 165'7 milijonov mark, doma nič; 1925/26 v inozemstvu 908'6 milijonov mark, doma 264'9 milj.; 1926/27 v inozemstvu 582'3, doma 224'5 milijonov mark. Vsega skupaj se je v preteklih treh letih zadolžila nemška industrija za 2146 milijonov mark, in sicer za 1656 milijonov v inozemstvu in za 490 milijonov mark doma.

Promet.

Wagons Lits in Cook se spojit? V Parizu in Londonu se vršijo pogajanja med Compagnie des Wagons Lits in znanim potovalnim podjetjem Thos Cook and Son. Pogajanja merijo na fuzijo obeh tvrdk. Pravi, da je prva družba stavila tvrdki Cook ponudbo, da proda svoje imetje za znesek osem milijonov dolarjev in da se spoji s Cookovim podjetjem. Izredno velika organizacija podjetja Cook, ki ima urade po vsem svetu, bi zadobila v slučaju ugodnega zaključka pogajanj z družbo spalnih vagonov monopol v organizaciji svetovnega osebnega prometa. Za transakcijo potrebni kapital bo dala po večini britanska Sleeping Car Holding Cie, ki hoče na ta način podpreti bližnjo vpeljavo svojih delnic v Newyorku. Pogajanja za fuzijo potekajo ugodno. Sleeping car = spalni voz.

RAZNO.

Gospodarske vesti. Beremo, da bo Nemška državna banka zvišala svojo dividendo od 10 na 12%, ker so dohodki zavoda dosegli v preteklem letu rekordni znesek. — Deficit na ogrskih progah prejšnje Južne železnice raste; v novembru 1926 na primer je znašal 72.000 pengö, v lanskem novembru pa 221.000. — Potreba po koncentraciji v ogrski industriji in pri ogrskih bankah je vedno večja. Zato je odredil finančni minister, da so fuzije proste vseh pristojbin. — V Hani na Moravskem bodo pridelovalci sladkorne pese ustanovili lastno sladkorno tovarno; delniška glavica bo znašala 2 milijona Kč. Prav tako bodo ustanovili nove sladkorne tovarne v Avstriji, Angliji in na Francoskem, vse po češkoslovaškem sistemu Komers Cukr, ki izkazuje velike uspehe. — Vse po vojski dosežene rekorde ameriških investicij v inozemstvu je prekosilo leto 1927. Trgovski oddelek ceni nakup inozemskih vrednostnih listin na poldrugo milijardo dinarjev, za skoraj 9% več kot v letu 1926. Posojila Latinske Amerike rastejo, a Evropa je še zmeraj prvi dolžnik. — Novo leto ni prineslo na svetovnih sladkornih trgih nobene bistvene spremembe. Tudi po razglasitvi restrikcije na Kubi ne pričakujejo nič posebnega, ker že predolgo z njo odlašajo. — Prodaja češkoslovaškega blaga v Bolgariji je v zadnjem letu zelo narasla, zlasti kar se tiče tekstilnih izdelkov, pa tudi kovinskih. Pri tem se mora boriti češkoslovaški eksport s hudo nemško in italijansko konkurenco, katerima se je pridružila v zadnjem času še ogrska konkurenca, ki se zelo trudi za utrditve svoje pozicije na Balkanu, zlasti v Bolgariji. — Ogrska je uvozila v novembru za 104'8 milijonov pengö

blaga, izvozila ga je pa za 81'6, tako da se je zaključila novembarska trgovska bilanca z velikim deficitom. Lanski november je bil veliko bolj ugoden. — Hranilnica mesta Berlin ima 200 milijonov mark hranilnih vlog, na vsakega devetega Berlinčana pride že hranilna knjižica. — Francoske parobrodne družbe, ki oskrbujejo preokceanski promet, so se zedinile glede zvišanja prevoznine. Zvišanje znaša pri prvorazrednih 5 do 15 in pri tretjerazrednih 5 do 10 dolarjev. — Gornjesleška železna industrija se pripravlja na boj proti mednarodnemu kartelu jekla; poljski železni kartel hoče v najbližjem času znižati cene za 10 do 15 odstotkov v notranje obrambne svrhe proti onim državam, ki so članice mednarodnega kartela in ki prodajajo na Poljsko. — Cena bakra je v Ameriki zopet začela rasti. — Italijanski delniški indeks je narasel v decembru na 124'09, v novembru je znašal 114'07. Dosedanji maksimum, v februarju 1925, je bil 230'10, dosedanji minimum, v juliju 1927, pa 99'34. — V dunajskih finančnih krogih se govori, da bo Avstrijska Narodna banka še tekom tega meseca znižala obrestno mero za 1/2%. — Prepeljava desetih milijonov dolarjev v zlatu iz U. S. A. v Francijo se je izvršila z izrednimi varnostnimi odredbami. V Le Havru je čakalo ladjo z zlatom več uradnikov Banque de France in veliko policistov; zlato, ki je spravljeno v ca. 140 zabojčih, so spravili v dva posebna vagona in so ga prepeljali v Pariz, kjer so ga dejali v klet Narodne banke. To je bil največji transport zlata v zadnjih letih. — Tako Severonemški Lloyd kot Hapag bi mogla dvigniti letos svojo dividendo za 2 do 3%, ker je nesel potniški promet v prvih devetih mesecih leta 1927 že toliko kot v vsem poslovnem letu 1926. Vprašanje dividende je pa odvisno, kako bo v Ameriki izpadel zakon v povrnitvi nemške lastnine. Tudi manjše družbe so leto dobro zaključile in bodo izplačale večje dividende kot lani.

TRŽNA POROČILA.

TRŽAŠKO TRŽNO POROČILO.

Zitni trg je zadnji teden znatno oživel. Cene vsem vrstam žita so se znižale. Sicer je tudi na inozemskih trgih radi zimske sezone precej dobro razpoloženje, v Trstu so pa šle cene navzgor razmeroma bolj kot v inozemstvu, kar stoji v zvezi s tehničnim tržnim položajem. Predvsem je poljedelstvo, kot izgleda, že razprodalo prebitke preko lastnih potreb in se mora trg preskrbovati z inozemskim blagom. Tekom prošlega tedna so narastle cene pšenici za kakih 5 lir in tudi krušna moka se je na tržaškem trgu prodajala približno v isti meri. Cena pšenici je 131—135 lir. Krušna moka v Trstu stane od 176 do 184 lir.

Tudi koruza se je podražila, in sicer stane že 92—93 lir, ocarinjena v vrečah, postaja Trst, koruzna moka 98, koruzni zdrob 106—108.

Oves, češki, ocarinjen v vrečah postaja Trst 114 lir. Tendencia jako čvrsta.

Otrobi, postaja Trst, 88—90 lir.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih rudarskih preduzeč v Sarajevu sprejema do 16. januarja t. l. ponudbe glede dobave 500 m vrtlinih cevi (Bohrrohre); do 24. januarja t. l. glede dobave 1 motorne brizgalne s pripadajočimi deli. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 25. januarja t. l. ponudbe glede dobave 5000 m železne pocinkane žice in 6000 m železne pocinkane vrvi. — Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 31. januarja t. l. ponudbe glede dobave dvonitnega platna, čopičev, jelovih desk in kaučuk kita. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 23. januarja t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odeljenje v Beogradu, glede dobave vrvi, lanenega platna itd. — Dne 24. januarja t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave 750 m³ drv za kur-

javo. — Dne 25. januarja t. l. pri Policijski direkciji za Bosno in Hercegovino v Sarajevu glede dobave 650 kompletov zimskih uniform za policijsko stražo; dne 26. januarja t. l. pa glede dobave 650 komadov kap za policijsko stražo. — Dne 28. januarja t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave kartonskih vozniških kart. — Dne 30. januarja t. l. pri Kr. redarstvenem ravnanstvu v Zagrebu glede dobave 290 črnih hlač za policijsko stražo; dne 31. januarja t. l. pa glede dobave 120 plaščev za policijsko stražo. — Dne 30. januarja t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede oddaje nakladanja in razkladanja premoga, drv in peska za lokomotive. — Dne 31. januarja t. l. pri Upravi barutane v Kamniku glede dobave 100.000 kg kalijevega solitra. — Dne 30. januarja t. l. pri gradbenem odeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani glede oddaje zgradbe štirinadstropne stanovanjske hiše v Ljubljani. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled. — Dne 30. januarja se bo vršila pri mašinskem odeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave raznega materiala za popravilo plinske peči; dne 31. januarja t. l. pa pri ekonomskem odeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani glede dobave grafikov. — Predmetni pogoji so na vpogled pri mašinskem in ekonomskem odeljenju te direkcije.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 18. januarja t. l. ponudbe glede dobave 225 kg azbestnih vrvi; do 20. januarja t. l. pa glede dobave 10.000 kg pisane bombaževine in 50 ton bukovega oglja. — Predmetni pogoji so na vpogled pri mašinskem odeljenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 21. januarja t. l. ponudbe glede dobave 130 m³ jamskega lesa. — Monopolsko skladišče soli v Ljubljani sprejema do 23. januarja t. l. ponudbe glede oddaje prevoza monopolskega blaga v zakup in glede dobave nakladanja in izkladanja soli iz vagonov v skladišča in obratno. — Predmetni pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije glede dobave pšenične krušne moke: Dne 20. januarja t. l. pri Intendanturi Komande I. Armijske oblasti v Novem Sadu; dne 21. januarja t. l. pri Intendanturi Komande III. Armijske oblasti v Skoplju; dne 23. januarja t. l. pri Intendanturi Komande IV. Armijske oblasti v Zagrebu; dne 25. januarja t. l. pri Intendanturi Komande II. Armijske oblasti v Sarajevu; dne 26. januarja t. l. pri Intendanturi Komande V. Armijske oblasti v Nišu. — Pogoji so na vpogled pri posameznih Komandah armijskih oblasti.

Prodaja. Dne 24. januarja t. l. se bo vršila pri Dravskem intendantskem slagališču v Ljubljani direktna pogodba glede prodaje odpadkov od vreč. — Predmetni pogoji so na vpogled v Dravskem intendantskem slagališču.

Veletrgovina A. Šarabon v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznoverstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznoverstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in
mlyn za dišave z električnim
obratom.

Ceniki na razpolago.

Telefon št. 2666.

Bolniki, berite!

Kolikor dni ima leto, mimo tolikih postaj mora živčno bolni človek, ker slabi, izčrpani živci zagrenijo življenje in povzročijo mnogo trpljenja. Zbadajoče, stezajoče bolečine, vrtoglavost, čutenje strahu, glavobol, šumenje v ušesih, trepanje oči, nepravilno prebavljanje, pomanjkljivost spanja, potenje, trganje v mišicah, nesposobnost za delo, kakor tudi ostale neugodne pojave so posledice slabih in bolnih živcev.

Kako se rešimo tega zla?

S pravim Kola-Lecithin-om, mnogo vitamina vsebujoča hrana, ki je poslala za človeka pravi izvor dobrote. Ono pospešuje izvanredno delovanje telesa, krepi hrbtni mozeg, mišice in kosti ter daje moč in voljo za življenje.

V borbi za zdrave živce

učini pristni Kola Lecithin večkrat čudo, vodi tozadevne hranilne snovi do skrajnih delov, kjer se proizvaja kri, oživlja in vzbuja in vzdržuje mlado in svežo. Vi se morate sami prepričati, da Vam neresničnega ne obelam, ker pošljem vsakemu, ki mi piše, popolnoma brezplačno in franko malo škatljo Kola-Lecithina in knjigo zdravnika, kateri se je sam boril proti tej bolezni. Pišite mi različno Vaš naslov, jaz Vam takoj pošljem obljubljeno popolnoma brezplačno.

Ernst Pasternack, Berlin S. O. Michaelkirchplatz 13.

Abteilung 773.

Pristni in pravi **Kavčičev** in pravi

Rastlinski želodčni liker

znani in priznani kot zanesljive
domače zdravilo že na 20 let,
izdeluje in dobavlja

EDINOLE

Rastlinska destilacija »FLORIAN«
(izdelovalec Edmund Kavčič)
družba z o. z. v Ljubljani

Gospodarska cesta št. 13 (Kolizej)

Vaska pristna steklenica je opremljena z originalnim podpisom:

za pristnost jamčim:

Edmund Kavčič

Varujte se ponaredov, ki se prodajajo
namesto pristnega

Kavčičevega »Floriana«!

VELETRGOVINA kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN LJUBLJANA

ZALOGA

sveže pražene kave,
mletih dišav
in rudninske vode.

Točna in solidna posredništva!
Zahtevajte cenik!